

מרוך זה שאנו אוכלין

א

על אדמתם והבית בנוי שייך יציאת מצרים, והיינו שאותם המעלות שקנו ישראל בשעבוד וביציאתם משם חייב כל דור ודור לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים ויכול להגיע להם כליל פסח על ידי קיום מצות הלילה. וכן הוא נוסח הברכה אשר גאלנו וגאל את אבותינו הקידים גאולתנו לגאולת מצרים לרמוז שהכונה על הגאולה שקיננו בלילה זה ולא רק על התוצאה מגאולת אבותינו. ולכן זה נאמר אחר אמירת שלשה דברים שאנו עושים על שום מה לומר שהמעלה שקנו ישראל על ידי השעבוד יכולים לקנות ככל דור ודור על ידי אכילת מרוך בלילה זה, וכן המעלה שקנו על ידי אכילת מצה משום יציאה בחפזון יכולים לקבל על ידי קיום מצות מצה ומה שזכו באכילת פסח וזכים לזה בקיום הקרבת הפסח ואכילתו או בזה"ז על ידי נשלמה פרים שפתינו. אלא שיש לבאר מה הם המעלות העליונות שזכו להם ככל ישראל על ידי עינוי ויציאת בחפזון ואכילת הפסח. גם יש לבאר מה שנאמר בתורה ואכלתם אותו בחפזון מתנינים חגורים ונעליכם כרגליכם ומקלכם בידכם, כאילו שמוכנים כל רגע לצאת והיו מכת בכורות היתה בחצות ואיכא למ"ד שאכילת הפסח עד חצות. וברור שלא היו יוצאים עד אז, ולמעשה הרי לא יצאו עד עצם היום ולמה היו צריכים אכילת חפזון קודם היציאה.

ונראה בביאור הדברים, דהנה לפי האמור בפרשת לך לך כברית בין הבתרים גלות מצרים היתה כדי שיזכו כלל ישראל לירושת הארץ ועל שאלת כמה אדע כי אירשנה נאמר לו ידוע תדע כי גר יהי זרעך בארץ לא להם ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה. וכן משמע שלא זכו לקבלת התורה אלא על ידי גלות מצרים וכמו שאמר הקב"ה למרע"ה שטען שזה עדיין לפני הזמן כמבואר בכונות פסח, וזה לך האות כי אנכי שלחתיך

על אדמתם והבית בנוי שייך יציאת מצרים, והיינו שאותם המעלות שקנו ישראל בשעבוד וביציאתם משם חייב כל דור ודור לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים ויכול להגיע להם כליל פסח על ידי קיום מצות הלילה. וכן הוא נוסח הברכה אשר גאלנו וגאל את אבותינו הקידים גאולתנו לגאולת מצרים לרמוז שהכונה על הגאולה שקיננו בלילה זה ולא רק על התוצאה מגאולת אבותינו. ולכן זה נאמר אחר אמירת שלשה דברים שאנו עושים על שום מה לומר שהמעלה שקנו ישראל על ידי השעבוד יכולים לקנות ככל דור ודור על ידי אכילת מרוך בלילה זה, וכן המעלה שקנו על ידי אכילת מצה משום יציאה בחפזון יכולים לקבל על ידי קיום מצות מצה ומה שזכו באכילת פסח וזכים לזה בקיום הקרבת הפסח ואכילתו או בזה"ז על ידי נשלמה פרים שפתינו. אלא שיש לבאר מה הם המעלות העליונות שזכו להם ככל ישראל על ידי עינוי ויציאת בחפזון ואכילת הפסח. גם יש לבאר מה שנאמר בתורה ואכלתם אותו בחפזון מתנינים חגורים ונעליכם כרגליכם ומקלכם בידכם, כאילו שמוכנים כל רגע לצאת והיו מכת בכורות היתה בחצות ואיכא למ"ד שאכילת הפסח עד חצות. וברור שלא היו יוצאים עד אז, ולמעשה הרי לא יצאו עד עצם היום ולמה היו צריכים אכילת חפזון קודם היציאה.

ונראה בביאור הדברים, דהנה לפי האמור בפרשת לך לך כברית בין הבתרים גלות מצרים היתה כדי שיזכו כלל ישראל לירושת הארץ ועל שאלת כמה אדע כי אירשנה נאמר לו ידוע תדע כי גר יהי זרעך בארץ לא להם ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה. וכן משמע שלא זכו לקבלת התורה אלא על ידי גלות מצרים וכמו שאמר הקב"ה למרע"ה שטען שזה עדיין לפני הזמן כמבואר בכונות פסח, וזה לך האות כי אנכי שלחתיך

את הנשמה. וזה שאומרים אחר זה בכל דור ודור חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים כמבואר לומר שאכילת אלו מביאים את האדם לידי הכנעה ושפלות כמו שהי' לאבותינו בגלות מצרים, והם אשר כבשו את הדרך בגלות לדורות הבאים שעל

ידי קיום המצות יכולים להגיע ג"כ לידי מעלה עליונה של עניות והכנעה. ובוהו מבואר למה היו צריכים לאלל בליל פסח בחפזון להורות כי נוסף זה שעל ידי העינוי קנו הכנעה בבחי' הנפש עד דכא הגיעו גם למעלת יציאה מבית עבדים על ידי זה שיש להם אפשרות יציאתם ממצרים ונעשו בני חורין מעבדות, וזה מורה על תיקון שפלות בבחי' רוח ועל ידי אכילת פסח עד חצות יש הוראה על תיקון בבחי' עניות בנשמה.

ובדברינו יש לבאר מאמר חז"ל במד"ר כשמשוה סריב ללכת להוציא את ישראל ממצרים אמר לו הקב"ה אם אין אתה גואלם אין אחר גואלם. משמע שיציאת מצרים לא היתה יכולה להיות רק על ידי מרע"ה, והטעם יש לומר שהרי נחבאר כי הוצרכו ג' בחינות גירות עבדות ועינוי כדי להשלים ג' בחינות הכנעה. והנה מצינו כי במצרים היו מאחזי ועשר שנים וכברית בין הבתרים נגזר ד מאות שנה, וכתבו המפוששים שקושי השעבוד השלים חסרון השנים וכן מה שעבדו יונ ולילה. ויש לומר שזה רק מה שנוגע לעני עבדות ועינוי אבל מה שנוגע לענין גרות לז שייך השלמה בזה בקושי השעבוד. אמנו נחבאר כי הגרות הי' כדי להגיע לבחי' הכנעה של ענוה, וזה שאמר הקב"ה למרע"ה אם אי אתה גואלם אין אחר גואלם שיש בך מדו ענוה כמ"ש ונתנו מה יכול להעלות אותו לבחינה זו גם כלי גירות.

ובדברינו יש לבאר מאמר חז"ל במד"ר כשמשוה סריב ללכת להוציא את ישראל ממצרים אמר לו הקב"ה אם אין אתה גואלם אין אחר גואלם. משמע שיציאת מצרים לא היתה יכולה להיות רק על ידי מרע"ה, והטעם יש לומר שהרי נחבאר כי הוצרכו ג' בחינות גירות עבדות ועינוי כדי להשלים ג' בחינות הכנעה. והנה מצינו כי במצרים היו מאחזי ועשר שנים וכברית בין הבתרים נגזר ד מאות שנה, וכתבו המפוששים שקושי השעבוד השלים חסרון השנים וכן מה שעבדו יונ ולילה. ויש לומר שזה רק מה שנוגע לעני עבדות ועינוי אבל מה שנוגע לענין גרות לז שייך השלמה בזה בקושי השעבוד. אמנו נחבאר כי הגרות הי' כדי להגיע לבחי' הכנעה של ענוה, וזה שאמר הקב"ה למרע"ה אם אי אתה גואלם אין אחר גואלם שיש בך מדו ענוה כמ"ש ונתנו מה יכול להעלות אותו לבחינה זו גם כלי גירות.

זכר עינוי על ידי מעשה אכילה. ג' בחינות גלות במצרים נגד ג' בחינות במדת הכנעה דכא שפלות ועניות. עונים ירשו ארץ ותורה נמשלה למים שהולכים למקום נמוך

שום שמרו המצרים את חיי אבותינו במצרים שנאמר וימרו את חיהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים וכל עבודה כשדה את כל עבודתם אשר עבדו בהם כפוך. יש להבין הטעם של אכילת מרוך זכר לעינוי במצרים הינה מצה ופסח שהנס הי' על ידי אכילה, שהרי על ידי קיום מצות הקרבת הפסח ואכילתו נעשה הנס שפסח הקב"ה על בחי בני" וכן לא הפסיק בצקם להחמיץ ואכלו עוגות מצות, ולכן עושים הזכר לנס באכילה, אבל העינוי שבמצרים שהי' בעבודה קשה אינו שייך לענין אכילה כלל אלא בעבודה קשה והי' לנו לעשות זכר של מעשה עינוי ולא של אכילת עינוי. כמו כן יש לבאר סדר ההגדה שאחר אמירת שלשה דברים אלו על שום מה אומרים בכל דור ודור חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, שמשמע שיש לזה שייכות וסמיכות למה שאנו עושים ג' דברים אלו.

ובפשוטו צריך לומר שהאמור בכל דור ודור חייב לראות כאילו הוא יצא ממצרים אין זה בגדר תוצאה בלבד שאם לא גאל את אבותינו ממצרים היינו גם אנחנו משועבדים, שזה הרי כבר נאמר בתחילת ההגדה ואילו לא הוציא הקב"ה וכו' אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו ולמה לנו לחזור על זה עוד פעם, אלא הכונה שבכל ליל פסח מתחדש הבחינה של יציאת מצרים ואף בזמן שישאל